

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Felülső szerkesztő háborúban léte alatt a szerkesztésért felelős: **PURJESZ MÓR.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi-tér 2., telefon-szám: 124.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDEKEN:
Egész évre 14 korona. Negyed évre 3 kor. 50
Fél évre 7 " Egy hónapra 1 " 20

A városi tisztújítás jogerőssé vált.

Makó, október 24.

Makó város képviselőtestülete folyó évi szeptember hó 23-án ejtette meg a városi általános tisztújítást.

Erős küzdelmek, korteszódások előzték meg a választási a különösen a polgármesteri állás betöltése körül volt nagy küzdelem, ami végre is befejezést nyert a polgármesteri székbe ismét Galambos Ignác dr. jutott be.

A választást megelőző küzdelem után megnyugvás állt be, amit legszebben igazol az, hogy az általános tisztújítás ellen — az alszámvevői állást kivéve — a törvényes határidőn belül, vagyis 1. évi október hó 8-ig jogerőssé felelőzés nem adatott be, így tehát az alszámvevői állás kivételével az összes választás október 8-án jogerőssé vált.

Csak helyesebb tudjuk a dolgok ilyen alakulását, annál is inkább, mert a tisztújítás jogerősé emelkedésével a tisztviselők körébe is visszakerült a nyugalom, munkájukat, egész erejüket a köz javára fordíthatják és mert a felelőzések elmaradása a legjobb bizonyosság arra, hogy képviselőtestületünk ezáltal is teljesen a köz érdekének megfelelően gyakorolta jogát, kötelességét.

Amin már egyúttal megirtuk, a polgármesteri és a főügyési választás ellen Csanádvármegye alispánjához adtak ugyan be felelőzést, a azon a címen kérték ezen állásokra vonatkozó választás megsemmisítését, mert a kijelölt választmány tagjai a tisztújító közgyűlésen választották meg, ezeknek a felelőzéseknek azonban eltekintve lehetetlen indokuk voltától, semmi következménye sincs és nem is lesz, mert az történt a felelőzésekkel, hogy bizony azokat nem az arra illetékes hatóságnál, a város képviselőtestületétől, hanem az alispánnál nyújtották be, aki az ilyen felelőzések elfogadására nem illetékes és így a felelőzések semmiakké váltak, a törvényhatóság közgyűlésében érdemileg jogszzerűen nem is tárgyalhatták, a azokat alaki okokból vissza kell utasítani.

Ugyanis a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló 1901. évi 20. törvény cikk 5. szakasza ezt mondja: „Ugy a felelőzést, mint a felülvizsgálati kérelmet az elsőfokon eljáró hatóságnál kell benyújtani...”

A törvény végrehajtási utasításnak 5. § a szintén félremagyarázhatatlannal megmondja, hogy a felelőzést előterjesztésének helye tekintetében kivétel nélkül az a szabály az irányadó, hogy a felelőzést az első fokozaton kell benyújtani s az első fokozaton eljáró hatóság az illetékes, a mely az illető ügyben az elsőfokú véghatározatot hozta.

Vagyis, miután a polgármester választása ügyében a felelőzést véghatározatot Makó városi képviselőtestülete hozta, 1. évi október hó 8-ig ezen határozat ellen irányuló felelőzést a képviselőtestülethez illetékes a képviselőtestületet illetékes képviselő polgármesternek kellett volna beadni, hogy ha az alispánhoz adták is be a felelőzést, azt a törvényes határidőben a városhoz kellett volna utasítani.

Mindez azonban nem történt meg s így a megyéhez beadott felelőzések mind elkésztettek, visszautasítandók lesznek.

Azok, akik a paragrafusok részében, csavarásában járatosak, azt fogják mondani, hogy a tisztújító közgyűlési kifelé az alispán, mint a tisztújító szék elnöke képvisel, a felelőzést tehát az illetékes helyen adatott be, amde ez az okoskodás sem állhat meg, mert a végrehajtási utasítás már fentebb említett 5 § a el nem csúszhat, el nem csavarhatóan mondja, hogy a felelőzést az elsőfokon eljáró azon hatóságnál kell előterjeszteni, a mely az illető ügyben az elsőfokú véghatározatot hozta.

A választást, a véghatározatot a képviselőtestület — és nem az alispán — hozta, a felelőzést tehát mindenképp a képviselőtestülethez adandó be.

Semmi kétségünk az iránt, hogy mindezt a törvényhatóság, be fogja látni s a felelőzéseket az utasítás mellő sorsában fogja részesíteni.

Csapataink lwangorodnál.

A dicsőség napja ragyog a szövetséges hadak felett.

Mindenféle ellenség hátrál csapataink győzelmes előnyomulása elől.

A merre elvonulnak a szövetséges hadak, minden lépésük után fényes a győzelem. A ma érkezett hivatalos jelentések minden harctérről csak győzelemről beszélnek és ma már nemcsak sejtélem szerűen, de bizonyos következtetni engednek igaz fegyverünknek közelben levő végső nagy győzelmét.

Ma híreink a következők:

HÁBORUNK AZ OROSZOKKAL.

Galíciai offenzívánk sikere.

A Sirez mindkét partján folyó harcokban sikerült már az előfoktól délre eső területen is támadásunkat előbbre vinnünk. A terepet uraló 668 ik háromszögletű magassági pontnál, Stary-Sambortól délkeletre az ellenségnek két egymás mögött levő védelmi állását elfoglaltuk.

A jelzett helységtől északnyugatra sikerült harcunkunknak a starasól mőntöz közelebb jutni.

Az eddigi jelentések szerint a legutóbbi harcokban 3400 orosz, köztük 25 tisztet ejtettünk foglyul és 15 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Előcsapatsink Csernovicba bevonultak.

Hőfő vezérőrnagy, a vezérkar főnökeinek helyettese.

Varsó légi bombázása

Krakó, okt. 24.

A Rozwoj jelenté: Néhány nappal ezelőtt ismét megjelent Varsó felett két léghajó, és bombát dobott a városra. Az egyik bomba a vasúti állomás épületében tett kárt, azonkívül megrongált több vasúti kocsi.

A lap értesítése szerint Varsó parancsnokát, Silitkij tábornok hadseregfelügyelői visszahívták Pétervárra és valószínűleg felmentik állásától. Helyét Eason tábornokkal fogják betölteni.

Csernovicz visszafoglalása.

Bécs, okt. 24.

Vasárnap reggel képviselő tegnap este a tartományi főnöktől ezt a táviratot kapta: Csernovicot az oroszok kiürítették és csapataink elfoglalták. A további táviratok szerint az oroszok kedden reggel Csernovicból menekülésszerűen futottak el és Bukovina északi részébe vonultak vissza. A csernovici épületekben lényeges kár nem esett. A házak belsége még nem vizsgálták meg, de azt tudják, hogy az összes tiszt lakásokat és az ukránai polikézvok lakásait kifosztották. A román lakosságot megkímélték. Szerdán este 10 órakor az osztrák és magyar csapatok Fischer alezredes vezetésével bevonultak Csernovicba. Leírhatatlan volt a lelkesedés. A csapatok a néphimnusz és a Radetzky ismét hangjai mellett vonultak be a városba, a lakosság örömmünnyongásból fogadta. Fischer alezredes 6000 csendőrrrel és népfelkelővel hét álló hétég védelmezte Bukovina déli részét. Csernovicot az oroszok szeptember 3-án foglalták el.

Csökken az orosz pénz-értéke.

Berlin, okt. 24.

Pétervári jelentések szerint az orosz lapok bosszankodva állapítják meg, hogy az orosz pénz magában Oroszországban is jelentékenyen veszített értékéből, ami állat ugy az állam, mint az egyes polgárok érzékenyen károsodnak. Mindezt a lapok a francia és orosz bankokat okolják. A „Sjeca” a kövekezőket írja: A franciák a rubel értékét egyharmadával csökkentették, míg saját bankjaink sem akarják a rubel rendez értékét tovább elismerni. A frankért nálunk már nem 38, hanem 50 kopeket fizetnek és az összes külföldi elszámolásoknál minden ezer franknál százhuszat veszítünk.

Csernovici menekültek visszatelepítése.

Bécs, okt. 24.

Mintán a legelső nyugat-galíciai menekült már visszatért, most Csernovic lakosaihoz, akik Bécsbe menekültek volt, az a felzárkózás érkezik Merán gróf tartományi főnök részéről, hogy térjenek vissza szűkebb hazájukba. A menekültek visszatelepítése már meg

is indult. Bukovina fővárosában a hivatalok ismét megkezdték működésüket.

Fényes győzelmünk Iwangorod előtt.

Hőfő vezérőrnagy mai jelentése szenzációs győzelemről hoz hírt:

Hadseregünk egyes részei váratlanul Iwangorod alatt teremttek és két orosz hadosztályt megverték, háromezerharmincz foglyot ejtettek, 16 gépfegyver és egy zászló került a birtokunkba. Iwangorod ellen, Lengyelország egyik legerősebb vára ellen, tehát váratlanul, meglepetve kezd el az ostromot seregünk. Egyidejűleg, hogy a szövetséges német hadak Varsót kezdik kezdik ostromolni. Biztosít, hogy az ostrom megkezdését az ellenség veresége előzte meg, így az oroszoknak a hirtelen jött ostromot aligha lesz módjában megakadályozni.

A jelentés szerint a San tolyó folyásánál, valamint Przemyslől délre neves harcok folynak és a harcok során állandóan sikereket aratunk és állandóan nő a fogságba került oroszok száma.

A német jelentés a lengyelországi eseményeket még nem tartja befejezetteknek. Valószínű tehát, hogy a nagy vezérkar nem sokára kész diadalokat jelent. A németek egyébként Augusztovánál több orosz tádást visszavertek és mint egy magánjelentés mondja, diadalmasan folytatják előnyomulásukat Suwalkiban.

Az északon vert Oroszországot Ázsiából egy fegyverkész új ellenség támadással fenyegeti. A Reuter-ügynökség hivatalosan közli, hogy a perzsa határon a török és perzsa csapatok harcra készen állanak az oroszok ellen.

HIREK A NYUGOTI HARCTÉRRŐL.

Az északi nagy csata.

Berlin, okt. 24.

A londoni lapok — mint Amsterdamból táviratozzák 21-iki kelettel — legutolsó számukban hírt adtak róla, hogy Ypern és Nieupurt között elkezdődött harc folyik. Brüggebe sok német sebesültet vittek. Hírszerzők nagy csapat francia hadifoglyot szállítottak oda. Ostende partvidékén a németek ágyútegeket állítottak föl. Brügge és Gent között újabban ismét harc fejlődött ki.

Berlin, okt. 24.

Amsterdamból táviratozzák: Az Yser mentén döntő ütközet folyik. Belga menekülő katonák szárával vették úljokat Páris felé, hogy illetékes parancsnokságaiknál jelentkezzenek és ismét belépessenek ezredükbe, amelyeket a németek szétválasztottak.

Amsterdam, okt. 24.

A „Telegraaf“ jelenti: Az Ypern — Nieupurt vonalon még tartanak a harcok. A terület igen sok nehézséget okoz. Az Yser folyó, a sok kis csatorna és árok, valamint az esőzések mocsarasá tették a vidéket. Nieupurt megközelítése igen nehéz.

Köln, okt. 24.

A holland határról jelentik a „Kölnische Zeitung“-nak: Kétezer német katona érkezett Hamond elé sok ágyúval és lovassággal. A lakosság Hollandiába menekült.

Amsterdam, okt. 24.

A Reuter-ügynökség jelenti Doverből: Egy kis hajóraj, amely nyolc, egy idegen állam részére épített ágyúkkal ellátott folyambajozásra szánt gőzösből áll, jelzőhajók és torpedónaszádok kíséretében szombaton délután a csatornán keresztül hirtelen eltávozott. Vasárnap este Doverben ágyúdörrejt hallottak. A flottillának egy csónakja hétfőn reggel hét sebesültet hozott ide vissza, akik előző este a hieporil német elsáncolások lövetése közben megsebesültek.

Berlin, okt. 24.

Az Aftenposten párisi levelezője aki a napokban a harcokban volt, jelenti: A németek minden oldalról megkísérelték a Calaisba vezető műút elfoglalását. Több ponton ember-ember ellen harcolt. A levelező beszélt Hazebrout város polgármesterével és Lemire abbé képviselővel, aki a városnak és környékének védelméért szervezte. Míg a németek már a város kapui előtt állottak és számos polgár a város védelmében elesett Lemire abbé a küzdők sorában volt. Vasnyugalommal tartott ki a küzdelemben és szilárdan el volt szánva hogy utolsó lehelletig helyén marad. Több német pilóta cirkált a város felett. Az egyiket az angolok lelőtték. A megfigyelő meghalt, a pilótát pedig foglyul ejtették.

Verdun ostroma.

Berlin, okt. 24.

Egy kölni tiszt a „Kölnische Zeitung“-nak tábori levelet írt október 10-iki kelettel, amelyben azt írja, hogy a Verdun-előtti kördül gyűrés, amelyet német ostromló csapatok alkotnak, egyre szűkebbre szorul össze. A franciák minden éjjel kétségbeesett kirohantásokat intéznek a németek lövészárkai ellen, azonban sikertelenül.

Verdun kapitulál.

Allig esett el Anwarpen, híre jött, hogy a negyvenketteseket Verdun falai ellen irányították. Ez a hír Verdun gyászjelentése volt, Franciaország híres záróerdője nem sokáig állta a még híresebb negyvenkettesek tűzét. Ma végre szákszavú távirat meghozta, hogy Verdun több külső erődje elesett és a többi erőd megadása minden órában várható.

Verdun eleste nagyobb jelentőségű, mint az az első pillanatban várható. A németek most már nemcsak északról, de kelet felől is előrenyomulhatnak Páris felé. A németek egymásután sratolt sikereiből tisztán arra lehet már most következtetni, ha a francia hadsereg gyorsan visszavonul, a franciákat fellátóztatatlan katasztrófa éri. Verdun kapitulálása döntő esemény, amely ennek a borzalmas háborúnak befejezését jelenteli, szövetségesünk teljes diadalát készíti elő.

Verdun megadás előtt.

Budapesti tudósítónk táviratozza: Berlinből jelentik a magyar távirati irodának: A németek heves küzdelem után Verdun több külső erődjét elfoglalták. A többi erőd nem tud ellentámasztani a németek ostromának. Verdun kapitulációja minden órában várható.

SZERB HARCTÉR ESEMÉNYEI.

Ütközetek a bolgár-szerb határon.

Bécs, okt. 24.

Szófiából jelentik: A bolgár lapok híradásai szerint a szerbiai határon egyre bizonytalanabb lesz a helyzet. A szerb határőrségek fegyverrel akadályozzák meg, hogy macedóniai bolgárok, akik a határ különböző pontjain Bulgáriába szeretnének menekülni a szerbhadiseregbe való erőszakos besoroztatás elől, tényleg átlépjék a bolgár határt. Egyes helyeken a szerb csapatok és a menekülő bolgárok között valóságos ütközetek támadtak, amelyeket a küzdő felek bolgár területre vittek át.

A bolgár határőrök természetesen megtiltották a szerbeknek a határ áthágását és ez ismét csak újabb fegyveres konfliktusokhoz vezetett. A határmenti lakosság hangulatát ezek az események természetesen egyre jobban elmérgesítik. A bolgár kormány a szerb katonák határsértései címén már óvat emelt a Nisben tartózkodó szerb kormánynál.

A szerbek rémuralma Macedóniában.

Szaloniki, okt. 24.

A monasztiri híradás szerint a szerbek, úgy látszik, csak megszállott földnek tekintik ezt a területet, amelynek ki a lakosságot egyre fokozódó elkeseredésbe hajják. Azokat, akik a rájuk kivetett sarot nem akarják megfizetni, azzal fenyegetik meg, hogy a harctérre küldik őket. Egész sor emberre 1000—1200 dinár sarot vetettek ki. A Monasztirba érkező szerb katonák ijesztő képet adnak azokról a viszonyokról amelyek közt harcolniuk kellett.

Fiatal

fűszeres segéd

nov. 1-i belépésre felvétetik.

Kalmár B Ferenc,
Desewffy-tér, Kossuth szoborral szemben.

Házeladás.

Marionosi Antal és az örökösök eladják a Desewffy-tér 25 sz. alatt levő házukat. Értekezni lehet a fenti szám alatt az örökösökkel.

Kiadó uri lakás.

Szent-István tér 2. szám alatti 3 nagy utcai, 2 udvari szoba azonnal kiadó. Szent-István tér 3. számú saját házamnál 2 padolt szobából és konyhából álló udvari lakás november 1-ére kiadó. Bővebb felvilágosítás nyerhető:

JENEI SZÉKELY LAJOS

gyógyszerésznél, Szent-István téri gyógyszerár. Telefon 127.

NAPI HIREK

Tájékoztató.

Naptár: Október 25. Vasárnap. Róm. kath. Ráfael főangyal. Protestáns Ráfael főangyal. Görög orosz október 11. Fülöp diak. Nap kel 6 óra 32 perokor, nyugszik 4 óra 56 perokor.

Időjárás. Lényegtelen hőváltozás és elvélve, inkább csak délen megkeletlen, csapadékkal. Sürgönyprognozisa: hűvös, délen, keleten elvélve csapadék Déli hőmérséklet: 10 fok C.

A halottak napi világitás helyett.

A halottak-napján szálljon gondolatunk azon elhagyottak felé, kiknek fenntartójuk elvérezt a harctéren és nyomorban, a nincsetlenség kétségbeesésében hagyta őveiket.

Fordítsuk szíveinket halottainkról való megemlékezés alkalmával azon hátramaradottakra, kiknek fenntartójuk a csatatéren küdenek fegyvereink diadóségeit, zászlónk becsületéért és azt, mit halottjaink sirjának megvilágítására szánunk, áldozzuk a jótékonyaság oltárára.

Bár kedves kötelességet rovunk le azzal a néhány szál virággal és azzal a pár égő méccsel, melyeket kedveseink sirjain állítunk fel kegyelet adójaként, de kedvesebb, szentebb dolgot cselekszünk, ha az erre szánt filléreket a hadbavonultak hátramaradottjainak és a harctéren elesett katonáink hozzátartozóinak felsegélyezésére fordítjuk.

Ilyen megváltási adományokat a Makói Független Ujság kiadódhivatája is elfogad és rendeltetési helyére juttat.

Istentisztelet a reformátusoknál. Ma déli 9 és délután 2 órákor az ó templomban Ifj. Nagy Károly segédlelkész ugyanezen időben az új templomban Szirbik Sándor segédlelkész prédikál.

A miniszter köszönete. Makó város közönsége a főispán utján már két ízben kifejtette a hadsereg részére felszerelési cikket, melyért a m. kir. honvédelmi miniszterium hadsegélyző hivatala köszönetét küldte vármegye főispánjához: Méltóságos Marsovics Manó főispán urnak Makó. — A tolyó évi október hó 9-én a 408. szám alatt kelt átiratához csatolt jegyzékben felsorolt téli felszerelési cikkekért fogadja kérem Méltóságod a legszébb köszönetemet és tiszteltetem kérem a hazafias adakozóknak is tudomására juttatni. A hadsegélyző hivatal vezetője Kirchner sz., cs. kir. altábornagy.

A csanádmegei klerus a házáért. Temesvárról jelentik: Glattfelder Gyula dr. csanádi püspök elnöklésével az egyházmegye esztercsi gyűlést tartottak, melynek tárgya volt, hogyan lehessen a háza oltáran minél nagyobb és példadobbb áldozatot hozni. Nagy lelkesedéssel elhatározták, hogy a papi nyugdíjalapból 60.000 koronát küldenek a hadipénztár számára. Önmagát úgy adozta meg a papság, hogy 10 éven át az alapnak ezt az összeget megtéríti. Glattfelder maga 25.000 koronát adott ezen összeghez, rezidenciáját és a szeméniarium épületét pedig átengedte a Vörös kereszt kórháznak. Azonkívül az összes csanádi plébániákon tett misemlépítványokat beszügyeltette a papság a hadikincstár számára. Ezen alapítványok milliókat tesznek ki és nagy horderővel bírnak, ha az egész ország alapítványait szá-

miük. Glattfelder nagy és lelkes ünneplés közt jelentette, hogy a magyar püspöki kar három millió ad a hadipénztárnak, melyhez maga százezer koronát adott. A csanádi káptalan legközelebb intézkedik adományra tárgyában.

Józanul kell bevonulni katonának. Azt tapasztaltuk igen háborus idő alatt, főleg pedig az első mozgósítás idején a mi katonáink általában a hazaszeretettől, minden által élvezték a legvigasztalóbb kedélyben indultak a harc mezejére. Ez a józanág különben is mindig jellemzte Makó város polgárait. E hó 26-án városunkból a nép főkelők egy csoportja vonul be a katonasághoz. Bizonyos, hogy ez a bevonulás is a legnagyobb rendben fog megtörténni. Rabosy Gyula rendőrkapitány a bevonulást rendjést biztosítandó, ma a következő rendelkezést adta ki: A nagym. kir. belügyminiszter ur rendelkezése folytán elrendelem, hogy a besorozott ifjak bevonulására való tekintettel zárórámegafösszabhatóság folyó hó 25-26-ára virradó éjjelre senkinek nem adható, egyben megültem, hogy vasárnap estétől hétfőn reggel 8 óráig bármely italmérő vagy szatócs bárkinek is szeszszállít adjon, mivel az illető szigorúan lesz büntetve és essileg a belügyminiszteri rendelet értelmében az italmérési jog elvonásáért a lépéseket megteszem.

A polgárőrség figyelmébe. A rendőrség felkéri, azokat, akik a polgárőrségbe beiratkoztak, de az eskü még nem tették le, hogy f. hó 25-én vasárnap délelőtt 11 órára a városbába nagytáncsteremben esküvétel végett megjelenni sziveskedjenek.

Művészestély az Urániában. A vidéki színészek közül igen szőan, a háborúra való tekintettel szerződés nélkül maradtak. A legkiválóbbak is elvesztették munkájukat, mert több igazgató nem nyitotta meg az őszi szezonat abban a hitében, hogy a közönség a látogatás az Urániában és több apróságot, háborus aktualitást adnak elő. Szőns kerül: „Akkor itt honn maradtak, Helmi Jenő egyfelvőzése bájos darabja; a Vigaszínházban több mint ötven előadást ért. „Riadó”, Falk Richárd a szerzője. E darab bájosan szellemesen foglalkozik azzal, hogy most kivétel nélkül mindenki lelkesülten és önfeláldozóan áldoz tőle telketőleg. Megkapó egy öreg zsidó gondolkodásának megfestése, a mint egyetlen fiát a háborúba bocsátja. Előadásra kerül még a „Mozgósítás” és a „Meg van a béke” című apróságok. Az előadók nevelt az igazgatóság külön plakátirozra. Joggal remélhetők, hogy az élvezetes előadásra a közönség tömegesen fog megjelenni.

Anyakönyvi hírek. Elhaltak: Szabó Ilona Etel 1 hónapos, Bartha Ferenc 32 éves korában.

Öngyilkos aggastyán.

Aggodalom elől a halálba.

Ma a kora reggeli órákban egy öreg makói ember dobta el kétségbeesésében, jobban mondva aggodalmában magát az életet.

Az öngyilkos aggastyán Raffai István Pálffy-utcai szapaszamos ember, kit annyira megviseltek az élet szenvedései, meg az a körülmény, hogy segélyt nyújtó gyermekreit bevitték katonáknak, hogy az önkéntes halált választotta a földi élet gyözelem helyett.

Raffai István nagyszaládú ember. Feladott fia, asszony leányai vannak, 8 gyermekkel áldotta meg a teremő.

Az öreg ember, aki az utóbbi időben sokat belegondolást, buskomorságra esett, magába vonult, senkivel sem törődve.

A nyáron két fiát és két vejét vitték el katonáknak és ez is nagy hatással volt az öreg amugy is feladott idegzetere.

Harmadik fia most vonul be katonának és az öreg azon töprengött, hogy mi lesz, ha ezt is elveszti.

Az utóbbi napokban észrevettük hozzátartozói, hogy az öreg komolyan foglalkozott az öngyilkosság gondolatával, épen ezért körülötte tartózkodtak, nehogy kárt tegyen magában.

Ma hajnalban még előt volt amikor az öreg kilopodott a lakásból és egy már régebben örözt kötéltre felakasztotta magát, Hozzájáruló keresésére ledőltek és rémülten láták az öreg Raffai a kötélen lógni. Már nem volt benne élet.

Azonnal jelentést tettek a rendőrségnek, kiszálltak a helyszínre és a hatósági orvos konstatacióra a halált.

Egy tüzérhadnagy levele.

A przemysli shrapnell-záporban.

Egy pécsi tartalékos tüzérhadnagy, aki Przemysl osztrómánál a vár egyik legexponáltabb pontján vezette a dicsőséges védelmet, érdelemmel, érdekes levélben írta meg a feleségének a muszájk háromhetes kiabaváló erőfeszítését.

Szeptember tizenhatodikán jött az utolsó posta — írja a tüzérhadnagy — másnap már nem közeledtek a vonatok, jöttek az oroszok. Messziről körülzárták a várat, se ki, se be. Eleinte persze nem sokat törődünk ezzel az állapottal, nem is sejtjén a következendőket. Tizennyolcadikán délután 3 óra 18 perckor adta le a ... számú erőd az első ágyulövést a az ágyuszó azóta nem szűnt meg. Az oroszok épen a mi védelmi kerületünket választották ki osztrómuk színhelyőül. A többi kerületeket csak körülzárták. Szőnyű dollog a háború mindennűt. A szabad csatamezőn csak van hely mozgásra, de egy erődött helyen ugy van az ember, mint egy égerfogóban. Ért az orosz a várostromhoz (a japánoktól tanulta). Tüzérsége a magaslatokról szőrt a lövedéket, gyalogsága a földbe ássa magát be és lépésről lépésre közeledik. Szeptember huszonötödikén kirohantunk. Én úteggemmel egy dombtetőt szálltam meg. Nem hittem, hogy fölérjek a tetejére. Száz és száz shrapnell robbant fel fölötünk, de isten megóvott. Késő estig szőrtam az ellenségre lövedékeimet,

amelyek hatása alatt gyalogságunk előretört.

Október hatodikán kezdődött el a hadd-el-hadd. Az ellenség megkezdte rohamait. Ötödiktől kilencedikéig éjjel-nappal tüzből voltam. Mi, mint mozgótartalék, nem az erődökben, hanem azok között működünk. Egy kis erdő szőlen foglaltam állást négy ágyummal. A harc leirhatatlan volt. Különösen az ellenség huszonegy centiméteres mozsarai rettentőek. Bombái menydörgésszerű robajjal explodálnak és öt méter széles, két három méter mély lyukat ütnek. Amit találnak, azt porrá zuzzák s az ember csak rongyokat lát szerte repülni. Hatodikán déli két órától hetedikén este hat óráig ilyen bombatűzből volt útegem.

Az állandó robajtól félőrült lett az ember. Persze, hogy életben maradhatnánk, arra nem is gondoltunk. Két lovam, mint a rongy dől el egy szőlőtől, egy municiócs kocsim csatokban rőpült a levegőbe. Öt-hat órai bombázás után annyira elfáradtam én is, legénységem is és üdvözletekkel fogadtuk a bombákat, számálva, hogy no most a következő már eltálat bennünket.

Mikor ez a mozsár megszünt dolgozni, igazán neveléséges játékszernek tűnt fel a nyolccentiméteres shrapnell. Az isten jó, megvédeit bennünket. Estőre bevonultunk, mert nem itünk, ettünk, aludtunk már hosszú ideje. Teljesen kimerülve szunnyadtam néhány órát, hajnalban ismét ki kellett rohanni egy veszélyeztetett pontra. Az ellenség nem pihent. Hol itt, hol ott próbált szerencsét. Némely erődök a drőtűsövényig jutottak az oroszok, kartácssink valóságban hullahegyeket csináltak belőlük. Iszonyu koncert az, amikor házon-négyszáz ágyu szől egyszerűre, egy kis helyen összeszűrtva számtalan gégfegyver és sok ezer puská kattog. Az erődök száz szorosan visszhangozzák a dörgést s az ember füle mellett sivit a sok golyó. Egy tizenötcentiméteres gránát két ágyunk között esett, de a folytonos esőtől átázott puha föld elvette erejét. Az osztrómok sorozatát mindig visszavertük.

Közben kap uk a hírt, hogy külső seregeink közelednek, az ellenségnek el kellett vonulnia, mert különben két tűz között összeroppant volna. Kilencedikén este volt még egy rettenetes roham, amely szintén megtört golyózáporunk alatt. Hazamentünk, végre felszabadultunk. Sok orosz halott és igen sok fogoly van. Azt hiszem, még rettentő harcok lesznek a környéken.

Nyitór*)

Ezzel kijelentjük, hogy Martonfalvára senki semmi féle hitelt vagy kölcsönt ne adjon, mert mi azért felelősséget nem vállalunk és szőkat ki nem fizetjük.

Petrő András örökös.

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

5 és fél lánccal
hereföld

a városban azonnali kaszálásra jutányos áron eladó.

Tudakozódni lehet:

Dr. Kiss Pál

ügyvédi irodájában, Hajnalu. 3.

A trónörökspár gyilkosai.

Befejezték a bizonyítást.

A szerajevói merénylők pörében ma befejezték a bizonyítási eljárást. A felolvasott többi aktából jelentőseggel bír a trebinjei kerületi hivatal átirata, amely szerint Gjukics Lázó vádlott összeköttetésben állt a szerb nemzetiségi Omladinával, amely nacionalista forradalmi tendenciákat propagál.

Az osztrák-magyar követség felolvasott jegyzékéből kitűnik, hogy Ciganovic Milán szerb vasuti hivatalnok, aki Boszniában született, a Narodna Odbrana tagja és Jankovics Bozó tábornok bizalmi embere volt, a legutóbbi időben elhagyta Belgrádot és Állítólag Ribariban tartózkodik, Pribicevicesel és Princippal is érintkezésben állott.

Ezután felolvassák Cubrilovics Brankónak, Cubrilovics Vazó bátyjának levelét, amelyet a balkán háború idején írt és amely tele van Ausztria-Magyarország elleni gyűlöletes és Szerbiáérti lelkességgel kifejezésekkel.

Jovanovics Miskó vádlottnak, a Szokol-egyesület felügyelőjének egy köriratát olvassák fel, amelyben pénzdományokra hív fel a szerb Vörö keresztjévé.

Ezután felolvassák Dedier dr.-nak Cubrilovics Veljko vádlottnak Belgrádból a már említett Bosznia egyes részének topografikus és etnografikus leírását kért levelét. Majd felmutatnak két ínyképet, amelyekben egy oszlop látható s amelyhez Cubrilovics vádlott az első merénylet elkövetése alkalmával bombáját, mielőtt eldobta volna, hozzáűtötte.

A zimonyi rendőrség egy jegyzékéből kitűnik, hogy a Narodna Odbrana 1908-ban alapították Belgrádban. Alapítói voltak: Jankovics Bozó tábornok mint elnök, Jovanovics Ljuba, Davidovics Ljubo, Bujovics Vojislav, Dacics Zivoján, Tomics Szvetozár, Tankosics Voja és Pribicevics Milán, ki utóbbi nagy agitációt fejtett ki és a forradalmi alapszabályokat szerkesztette.

Ezután felolvassák a délszlávok horvátok és szerbek felszabadítására létesült szervezet ideiglenes alapszabályait. Ebben az alapszabályban az a felhívás foglaltatik, hogy a délszlávok egyesüljenek a szolgátságban, mely célra egy délszláv forradalmi szervezet alapítatik. Ezen szervezet céljának megkönnyítésére a forradalmat az egyes tagok terroristikus akciója fogja előkészíteni. Ezután felsorolja az alapszabály a titokban tartandó szervezet egész működésének minden részletét.

Kranjosevics Gjukics és Cubrilovics Vazó vádlott tagadják, hogy a titkos diákegyesülések alapszabályai ilyenek lettek volna, mint a felolvasott alapszabály és azt állítják, hogy az ő alapszabályukat csak később fogalmazták volna meg.

A vádirat felolvasásakor Princip beismerte, hogy dinasztiaellenes érzelmeikkel viseltetik.

Popovics Tódor és társai kémkedési bűnpörének aktáiból megállapítják, hogy a kémkedésért elítelt Popovics Tódor Milanovics Bozónak siffrírozott levelekben adatokat küldött Szabácsba az osztrák-magyar katonaságról. Ebben a bűnpörben még megállapították, hogy Milanovics Bozó Boszniában és Hercegovinában az osztrák-magyar katonai ügyek kikémlelésére egész ügynökséget létesített.

Ezután a vádlottak erkölcsi bizonyítványának és büntetésének felolvasása következik. Cubrilovics Veljko és Graboz Trifko vádlottak a Btkv. 345. §-a alapján és Micsics Mucó a Btkv. 288 §-a alapján büntetve voltak.

Ezzel a bizonyítási eljárás befejezést nyert.

Haszonbérbe kiadó

az ó bébai határban Makótól egy óra járásra a Zeidler-féle földből

27 kat. hold föld,

akár egy tagban, akár részletekben, kedvező fizetési feltételek mellett gabona vagy hagyma termelés alá. Hagymatermelés alatt ezen föld még nem volt. Értekezni lehet: Dr. Holler György ügyvéd, Deseffy-tér 7. és 10. sz. a.

Kiadó hagymaföld

zöldség, gabona és lucernásnak

Iritz Miksánál.

Egy szobás

garzon lakás

előszobával, vilanyvilágítással, kis verandával KIADÓ.

Cím a kiadóhivatalban.

A Zeidler-gőzmalomban

szénsalak kapható.

A durvább szénsalak ára kocsinként 2 korona, finomabb 3 " "

Értesítés! Van szerencsém a t. gazdaközönség b. tudomására hozni, hogy Szt. János-tér 20. sz. a. (saját házámban) **gazdasági gépraktáramban** a legújabb modellű **JOHNSTON** - eredeti - kéveköttős aratógépek már megérkeztek és azokat a legolcsóbb árban bocsájtom nagybecsű vevőim rendelkezésére.

Johnston-féle aratógépek Makón és környékén több mint 300 gazdánál működnek, azok legnagyobb meglepésére, ami fényes bizonyítéka az aratógépek kifogástalan voltának, ugyszintén már megérkeztek a legújabb négyzetes kukorica ültetők is. - Ugy az aratógépek, mint a kukorica ültető gépek állandóan teljesen felszerelve vannak raktáron. Fontos még az, hogy aratógépek részei nálam egész éven át kaphatók. A legsürgősebb munkaidőben sem történik az aratásnál fejjakadás. - Raktáron tartok külön Sisal-féle kéveköttős zsineget, elsőrendű gépolajat, Bacher-féle ekéket amerikai tüköracél kormánynyal, Imperátor műtrágya és magvető gépeket, saját találmányu vessző utánzatú vaspáncs boronákat, répa és szecskavágókat. - Együttal bátorodom a t. gazdaközönség figyelmét felhívni a legmodernebb gépekkel és szerszámokkal felszerelt gépjavitó műhelyemre, ahol mindennemű javításokat a legszakoszerűbben, jutányos áron készítek autogén hegesztő géppel a legkomplikáltabb munkákat végzem. - Vizzeleik és fürdők teljes berendezését jutányos áron vállalom. - Magamat a n. é. közönség szives pártfogásába ajánlva, maradtam kiváló tisztelettel

LIPTÁK BÉLA mezőgazdasági gépraktára és javító műhelye Makó, Szent János-tér 20. ujszám. Saját készítésű szabadalmazott hagymakapak állandóan raktáron. Részletfizetési kedvezmények. Telefon szám 126.

Háboruban levőknek

küldött csemagból ki ne feledjen egy üveg

BOROLIN nevű sóshor-szesz háziszert,

mely hamarosan megszünteti a szegények és szurásokban szenvedők fájdalmait és új erőt ad a kimerült testnek. - Ára 1-20, 2 és 2-50 korona.

Készíti Borovszky K., Bpest, II. Margitrakpart 47. Makón kapható Pepper Gyula drogeriájában, főútr.

MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG

... KÖNYVNYOMDA ...

: LAPKIADÓ VÁLI ALAT :

Elvállal :

- Eljegyzési kártyák,
- Meghívók,
- Üzleti könyvek,
- Számlák,
- Levélpapírok,
- Borítékok,
- Névjegyek,
- Könyvek, folyóiratok,
- Gyászlapok és
- Falragaszok előállítását.

A
MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG
a vármegye legelterjedtebb
x x x x napilapja. x x x x

ELŐFIZETÉSI ÁRA :

Helyben, házhoz hozva :
Egész évre . . . 7 korona.
Fél " . . . 3 K. 50 F.
Egy óra 60 fill.
Vidékre, postán küldve :
Egész évre . . . 14 kor.
Fél " . . . 7
Negyed " . . . 3-50 f.
Egy óra 1 kor. 20 fill.

Hirdetéseket felvesz a
o o o kiadóhivatal o o o

Telefon szám 124.

Telefon szám 124.